

بازتاب‌های گزارش جنجالی کمیته تحقیق پارلمان بریتانیا درباره عملیات خروج از افغانستان

خیانت و فاجعه

حدود ۱۰ ماه پس از خروج فاجعه‌بار کشورهای غربی از افغانستان که به سقوط حکومت این کشور و سلطه مجدد شبه‌نظامیان افراط‌گرای طالبان بر افغانستان منجر شد، نمایندگان فراحزبی مجلس بریتانیا به‌نازگی، نتایج تحقیقات کمیته روابط خارجی این مجلس در مورد چگونگی خروج بریتانیا از افغانستان را منتشر کردند. در این گزارش تاکید شده که روند خروج این کشور از افغانستان در ماه آگوست ۲۰۲۱، با شکست‌های متعدد در زمینه‌های دیپلماتیک، اطلاعاتی و برنامه‌ریزی همراه بود.

صفحه ۵

سرمقاله

نگرانی از اجماع جهانی

جاویدقریان اوغلی

۱- قطع‌نامه آژانس بین‌المللی انرژی اتمی با ۳۰ رأی موافق، دو مخالف (روسیه و چین) و سه ممتنع (هند، پاکستان و لیبی) به تصویب رسید. بنیان قطع‌نامه با هوشمندی لحن آن را ملایم گرفته بودند تا راه برای مذاکرات احیا مسدود نشود. گفته شده لحن قطع‌نامه پیشنهادی سه کشور اروپایی با پادرمیانی آمریکا تعدیل شد. رأی منفی دو قدرت اصلی شورای حکام، مهم و در شرایط متغیر و پرشتاب مناسبات بین‌المللی، نمایانگر عدم اجماع بر سر موضوع ایران در برنامه هسته‌ای بین قدرت‌های جهانی (کشورهای ۵+۱) است. با وجود این، نگاهی گذرا به پیشینه این دو کشور، امید برای تداوم مواضع را کم‌فروغ می‌کند. از این جهت، شرط‌بندی به مواضع چین و روسیه در روند تنش رو به تزاید ایران با غرب به مصلحت ما نیست.

۲- ایران از چند هفته قبل از تصویب قطع‌نامه شورای حکام و احتمالاً با آگاهی از تصویب آن، مواضع سخت‌تری را در قبال آژانس اتخاذ کرد و ادبیات خود با آن را نهاجمی کرد. تعدادی از دوربین‌های فرایادمانی آژانس را قطع و با صدور بیانیه‌ای آن را به آژانس اعلام کرد. در بیانیه سازمان انرژی اتمی، ضمن تاکید بر همکاری‌های گسترده ایران با آژانس، این همکاری‌ها ناشی از حسن نیت ایران برشمرده و قطع آن به دلیل «عدم قدردانی آژانس» و تلقی ناصواب، وظیفه ایران ذکر شده است. عبارتی ارزشی که در روابط بین‌الملل جایگاهی نداشته و ناشی از تصور ناصحیح حاکم بر ذهن تدوین‌کنندگان چنین بیانیه‌هایی است. تندترین مواضع در واکنش به قطع‌نامه که بسیار دور از انتظار بود، از سوی رئیس‌جمهور اتخاذ شد. رئیسی در دیدار با اقاشر مختلف مردم چهارمحال‌وخیبزاری در واکنش به قطع‌نامه شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی گفت: «در شورای حکام علیه ایران قطع‌نامه وضع می‌کنند، این در حالی است که به نام خدا، به نام ملت بزرگ ایران، یک قدم از مواضع خود عقب‌نشینی نخواهیم کرد». موضعی که من آن را گونه مؤبدانه حرف‌های جنجالی احمدی‌نژاد به قطع‌نامه‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد می‌دانم. تکرار حرف‌های او ملال‌آور و بازخوانی فضلی از پرونده هسته‌ای است که کشور را به تعبیر عامیانه از جاله به جاله افکند.

۳- نشست بعدی شورای حکام آژانس در سپتامبر برگزار خواهد شد. حمایت ۲۰ کشور در حمایت از قطع‌نامه و همراهی ۲۶ کشور از ۳۵ عضو شورای حکام با چهار قدرت اصلی طراح قطع‌نامه (آمریکا، انگلیس، فرانسه و آلمان)، زنگ خطر شکل‌گیری مجدد اجماع جهانی علیه ایران است که باید آن را جدی گرفت. خوش‌بینانه‌ترین سناریو تکرار قطع‌نامه‌ای با ادبیاتی مشابه است؛ هرچند پیش‌بینی‌ها حکایت از سخت‌ترشدن موضع آژانس و احتمال ارجاع مجدد پرونده به شورای امنیت و تکلیف کرد ایران است که در شرایط کنونی، اقدام انتخابات ۱۳۸۴ کلید زد. احتمالاً اتخاذ موضع تند ایران در قبال قطع‌نامه صادرشده تا حدودی متأثر از رأی و مواضع روسیه و چین است. این در حالی است که در شرایط کنونی، اقدام تقابلی از جانب ایران، در نهایت به ضرر ایران تمام خواهد شد. درپیش‌گرفتن این سیاست، به‌ویژه در برابر آژانس بین‌المللی انرژی اتمی که نهادی ناظر است و گزارش‌های آن تأثیر انکارناپذیری بر تصمیمات نهادهای بین‌المللی دارد، با توجه به وضعیت حاکم بر جهان، به صلاح کشور نیست. پیش‌بینی می‌شود در صورت تداوم تنش بین ایران و آژانس، در نشست آتی شورای حکام، آژانس موضع تندتری در قبال ایران اتخاذ خواهد کرد.

۴- موضع ایالات متحده آمریکا در قبال پرونده هسته‌ای ایران تابعی از دو متغیر است. اول، بایدن و تیم او مایل به بستن پنجره دیپلماسی نیستند و تعامل با ایران را بر گزینه‌های دیگر ترجیح می‌دهند. باین حال شرایط متزلزل بایدن و حزب دموکرات با توجه به انتخابات پیش‌روی کنگره، رسک نرمش در مقابل ایران را محدود می‌کند؛ به‌خصوص اینکه پذیرش شرایط جدید ایران برای دستیابی به توافق در وین (خارج‌کردن سپاه از لیست گروه‌های تروریستی) و مخالفت‌های جدی در داخل آمریکا با این کار، فشارها بر بایدن را افزایش داده است. بایدن امیدوار است با افزایش فشار تدریجی، وخیم‌ترشدن شرایط اقتصادی، ایران را وادار به نرمش کرده و احیای توافق هسته‌ای را در دسترس قرار دهد.

۵- رویکرد تقابلی ایران با آژانس بی‌تردید تأثیراتی منفی بر مذاکرات تعلیق‌شده وین خواهد گذاشت و روزنه‌های اندک امید به احیای برجام را از بین خواهد برد. اجلاس بعدی آژانس سهه ماه دیگر در سپتامبر سال جاری برگزار خواهد شد. پیش‌بینی می‌شود استمرار این روند (تقابل با آژانس و ادامه بن‌بست مذاکرات وین) منجر به صدور قطع‌نامه‌ای شدیدالحن از سوی آژانس خواهد شد؛ اقدامی که بی‌شبهات با روند سال اول دولت احمدی‌نژاد و اقداماتی که طی آن پرونده ایران به شورای امنیت سازمان ملل متحد ارسال شد و شش قطع‌نامه الزام‌آور را در پی داشت، نیست.

ادامه در صفحه ۵

سه‌شنبه ۲۴ خرداد ۱۴۰۱ • ۱۴ ذی‌القعده ۱۴۴۳ • ۱۴ ژوئن ۲۰۲۲ • سال نوزدهم • شماره ۴۳۰۲ • ۱۲ صفحه • ۱۰۰۰۰ تومان

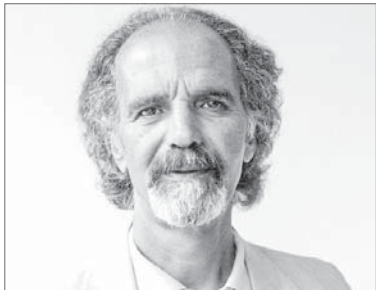
در «شرق» امروز می‌خوانید: یک کرسی و ۳ مدعی، نگران فوتبال باشیم یا والیبال؛ بازگشت کابوسی به اسم ژاپن و **یادداشت‌هایی از حمیدرضا آموزگار**، نفیسه بهار، بهرام امیراحمدیان

افغانستان برای تجارت با ایران مشکلات متعددی ایجاد کرده است

سرکشی طالبان

پس از رد محموله بنزین، طالبان مانع صادرات پلاستیک ایران شده و به صرافی‌های ایران در کابل حمله کرده‌اند

گزارش تیتربیک را در صفحه ۴ بخوانید

بیست‌ودوسال پس از هوشنگ گلشیری: گفت‌وگو با اکبر معصوم‌بیگی درباره میراث به جامانده از او

بازگشت به گلشیری

۶

یادداشت‌روزنامه‌نگاران

تیم ملی و بازی تدارکاتی

سیاست چقدر نقش دارد؟

مهدی زعیمرزاده

الجزایر، سهم ایران از بازی‌های تدارکاتی خرداد فقط این تیم آفریقایی بود، تیمی که در جام جهانی حاضر نیست و با تمام قوا مقابل ایران قرار نگرفت. اتفاقی که در بازه زمانی بازی‌های تدارکاتی بین‌المللی (فیفادی) برای ایران رخ داد، کم‌سابقه نبود. ایران در شرایطی که سایر کشورها موفق شدند در این روزها، بازی‌های دوستانه مناسبی انجام دهند، دستش نسبتاً خالی ماند.

ژاپن در فیفادی خرداد، پاراگونه، برزیل، غنا و تونس را به‌عنوان حریف مقابل خود دید. کره‌جنوبی هم برزیل، شیلی، پاراگونه و مصر را به‌عنوان حریف تدارکاتی برگزید. عربستان به مصاف کلمبیا و ونزوئلا رفت. ایران اما مانند بسیاری از مواقع، کم‌کارترین تیم بود. دلیل این کم‌کاری هم ناتوانی در انتخاب حریف است.

برزیل، آرژانتین، سننگال، نیوزلند، اکوادور، اروگوئه، کانادا و… حریفانی بودند که روی کاغذ به‌عنوان حریف ایران انتخاب شدند. در میان این نام‌ها اما تنها الجزایر به ایران رسید. انتقادهای زیادی در این مدت متوجه فدراسیون شد؛ اینکه فدراسیون از برگزاری یک بازی تدارکاتی باکیفیت عاجز است و با این نحوه آماده‌سازی نمی‌شود که حضور پرقدردن در جام جهانی فکر کرد. صدای اعتراض چند ملی‌پوش باتجربه هم به گوش رسید که از وضعیت تدارکات تیم ملی کلاهی داشتند.

ترتیب‌ندادن بازی دوستانه باکیفیت، قصه امروز و دیروز فوتبال ایران نیست. ایران در دهه‌های اخیر هر بار به جام جهانی صعود کرد و وارد فاز آماده‌سازی شد، این مسائل تکرار شد؛ از جام جهانی ۱۹۹۸ گرفته تا همین امروز. نگاهی به این معضل همیشگی نشان می‌دهد که دلیل این کمبود بازی تدارکاتی تنها ورزشی و فوتبالی نیست و ریشه در سیاست هم دارد. عدم رابطه دوطرفه با کشورهای ایران با سایر کشورها در واقع بازتابی است از یک موضوع بزرگ‌تر. چه درست، چه غلط، روابط سیاسی بین کشورها در مرادوات ورزشی تأثیرگذار است که نمونه برجسته آن در همین مورد اخیر بازی ایران-کانادا مشاهده شد.

ریاست وقت فدراسیون فوتبال پیش از جام جهانی ۲۰۰۶ عنوان کرد برخی کشورها به دلیل سیاسی به پیشنهاد بازی دوستانه با ایران پاسخ منفی داده‌اند. ایران در ادوار گذشته معمولاً موفق به ترتیب بازی با کشورهایایی مثل کرواسی یا بوسنی‌هرزگوین شد که رابطه سیاسی مناسب با آنها داشت. ضعف دیپلماسی دستگاه ورزش و فدراسیون فوتبال در این میان هم نتوانست از موانع سیاسی عبور کند. ورزش ایران در ایجاد رابطه دوطرفه با کشورهای دیگر نمره قبولی نگرفته است؛ به نظر می‌رسد برای این نمره مردودی باید هم برای سیاست و هم دیپلماسی ورزش سهم قائل بود. مسائل سیاسی مانع ایجاد بسیاری از ارتباطات ورزشی مؤثر شده و در کنار این محدودیت، مشکلات اقتصادی، ناتوانی وزارت ورزش و فدراسیون‌های ورزشی دایره این محدودیت را گسترده‌تر هم کرده است.

تیم ملی اگر حریفان بهتری می‌خواهد باید چشم به دیپلماسی بهتر داشته باشد؛ دیپلماسی بهتر از جانب فدراسیون فوتبال، وزارت ورزش و حتی مراجع بالاتر.

صالحی در مراسم معارفه:

دعایی به جای گره‌زدن، گره‌ها را می‌گشود

شرق: مراسم نکوداشت خدمات سیدمحمد دعایی و معارفه سیدعباس صالحی صبح روز ۲۳ خرداد با حضور جمعی از شخصیت‌های سیاسی و فرهنگی و همچنین خانواده مرحوم دعایی، در سالن آمفی‌تئاتر مؤسسه اطلاعات برگزار شد.

مدیریت مؤسسه اطلاعات جایگاهی است که از اهمیت بالایی در بین رسانه‌های کشور برخوردار است و…

صفحه ۲

آی‌نمایندگان مجلس برای به‌بن‌بست کشاندن پرونده هسته‌ای کنارتندروها خواهند ایستاد؟

تلاش تندروها برای خروج ایران از NPT

۲

اورژانس اجتماعی گاهی معضلات را بیشتر می‌کند

۸

اخراج اسکوچیچ از تیم ملی؛ آری، خیر؟

تیم ملی فوتبال ایران، یکشنبه‌شب در قطر و در دیداری تدارکاتی به مصاف الجزایر رفت و بازی را با نتیجه ۲ بر یک واگذار کرد. نمایش شاکردان دراگان اسکوچیچ در این بازی چنان ناامیدانه بود که موجی از ناراحتی را به همراه داشت. بسیاری از علاقه‌مندان به فوتبال در ایران با اشاره به گروه سخت تیم ملی در جام جهانی، نگران شکست‌های سنگین مقابل رقیبا شده و از همین حال، برای این دسته، راه‌حل، اخراج دراگان اسکوچیچ از تیم ملی ایران است. این موضوع در ۲۴ ساعت گذشته آن‌قدر با دلایل مختلف در فضای مجازی چرخیده که فقط در توئیتر تلاش بر آن بوده تا هشتگ اخراج اسکوچیچ تبدیل به ترند شود. بازیکنان تیم ملی هم از خط دروازه تا خط حمله، همگی یکی از بدترین روزهای فوتبالی را سپری کردند تا حالا از لحاظ فنی، جایی برای دفاع باقی نماند. دراگان و تیمش زیر تیغ رفته و دراین‌بین نسخه نجات گویی از صدور حکم اخراج برای این مربی کروات خارج می‌شود. با این حال اینکه اخراج اسکوچیچ در این مقطع زمانی کار درستی است یا نه، موضوع حساسی شده است.

این گزارش را در صفحه ۹ بخوانید

یادداشت

کشتی اقتصاد و گرداب هائل!

حسین حقگو

کارشناس اقتصادی

گروهی از اقتصاددانان نهادا‌کاخیرا در نامه‌ای خطاب به مردم از مسائل و مشکلات اقتصادی کشور سخن گفتند و راهکارهایی را نیز برای بهبود این وضعیت و خروج از بحران‌ها پیشنهاد کردند. در این نامه سیاست اخیر دولت موسوم به «جراحی اقتصادی» و حذف ارز چهارهزار و ۲۰۰تومانی نقد و نسبت به تبعات آن هشدار داده شده است. این گروه از اقتصاددانان حذف ارز ترجیحی را مشروط به وجود پیش‌شرط‌هایی شامل این موارد دانستند: «حمایت از گروه‌های آسیب‌پذیر، برخورداری از آدم‌های صادراتی نفتی و غیرنفتی و ذخایر کافی و اطمینان‌بخش عرضه ارز برای مدیریت نوسانات احتمالی؛ تدوین سیاست‌های روشن و کارآمد برای ایجاد ثبات در اقتصاد کلان یا کنترل عوامل مالی و بودجه‌ای تورم‌زا؛ دسترسی کم‌هزینه به بازارهای جهانی ازجمله بازار کالاها و خدمات اساسی و نیز منابع و روش‌های مناسب و کم‌هزینه تأمین مالی در صورت ضرورت». چند هفته قبل نیز دکتر مسعود نیلی، اقتصاددان معتقد به اقتصاد آزاد و متعلق به جریان اصلی اقتصاد با نقد اقدام دولت در حذف ارز ترجیحی، چهار مؤلفه اصلی اصلاحات اقتصادی را چنین برشمرد: «آزادسازی قیمت‌ها»، «ثبات اقتصاد کلان و کنترل تورم»، «حمایت از گروه‌های آسیب‌پذیر» و «دسترسی کم‌هزینه به بازارهای جهانی» (دنیای اقتصاد، ۱۴/۰۱/۲۳). وی در توضیح ایس چهار ویژگی اصلی اصلاحات اقتصادی عنوان کرد: «خارج‌شدن دولت‌ها از قیمت‌گذاری که به آن «آزادسازی قیمت‌ها» گفته می‌شود یک تصمیم در سطح اقتصاد خرد محسوب می‌شود؛ ثبات اقتصاد کلان به زبان واضح‌تر همان «کنترل تورم» است.

ادامه در صفحه ۴

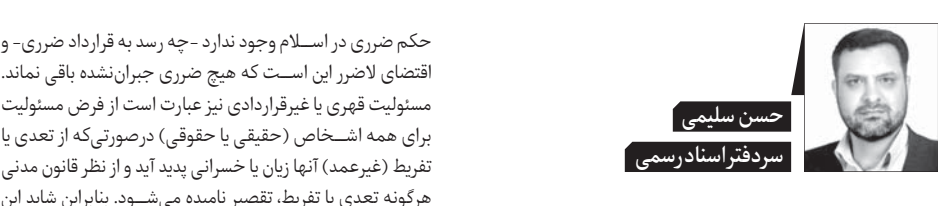
با آغاز هفته، بازار ارز کشور یکی از بی‌سابقه‌ترین التهابات خود را تجربه می‌کند. ورود دلار به کانال ۳۳ هزار تومانی از شنبه سبب شد تا رکورد جدیدی در سقوط ارزش ریال شکل بگیرد؛ سقوطی که پول کشور را به پایین‌ترین نرخ ممکن در تاریخ ایران رساند. در این بین برخی، تحولات حوزه سیاست خارجی با محوریت صدور قطع‌نامه شورای حکام را موتور محرکه این جهش قیمتی می‌دانند و وعده‌ای هم بر این باورند که روند ناشی از بن‌بست ۹۵‌روزه مذاکرات وین این سقوط را به تدریج رقم زد.

در مقابل هم تعدادی، تب تند این روزهای دلار را متأثر از سیاست‌های تیم اقتصادی دولت رئیسی می‌دانند؛ اما بی‌شک مخرج مشترک تمام این مسائل به حوزه سیاست خارجی و تحولات دیپلماسی ایرانی با محوریت پرونده فعالیت‌های هسته‌ای باز می‌گردد. پیرو این نگاه قاطبه اقتصاددانان داخلی و خارجی بارها تاکید داشته‌اند تا زمان حل‌وفصل‌نشدن مناقشات کنونی بین ایران با جامعه جهانی و درپیش‌نگرفتن دیپلماسی متفاوت وضعیتی اقتصادی کشور سروسامان پیدا نخواهد کرد و به دنبالش هر روز کشور با چالش‌های بیشتری دست و پنجه نرم می‌کند.

این گفت‌وگو را در صفحه ۳ بخوانید

یادداشت

سارقان اعتماد

حسن سلیمی

سردفتر اسناد رسمی

مقارن با نگارش این یادداشت، خبر دستگیری عده‌ای از سارقان صندوق امانات بانک ملی از سوی رئیس پلیس پایتخت اعلام و موجب مسرت و احتمالاً کاهش اضطراب مشتریان بانک شد. قصه پرغصه اما این بود: مردمانی که در منازل خود مأمنی برای اندوخته و حاصل عمر خود نداشتند، آن را به بانکی سپردند که هرچا سخن از اعتماد بود نام آن می‌درخشید. نادربودن و عنصر زمان و مکان در این سرتق به‌گونه‌ای بود که به‌جز سرتق اموال به نظر می‌رسد اطمینان و اعتماد جامعه به نظام بانکی را نشانه گرفته است. از طرفی سخنان ناهاهنگ، متعارض و غیرمسئولانه مدیران بانک نیز بر پیچیدگی بحران افزوده است. مسرد نگارنده در این نوشتار، ارائه راهکاری حقوقی در جهت استیفای حقوق مال‌باختگان در این سرتق را سرتق‌های مشابه و نقدی بر سخنان آن مسئولان است. شاهد بودیم از روز بعد از سرتق، برخی از مسئولان، شتابزده و با بی‌تدبیری اعلام کردند بانک هیچ مسئولیتی در برابر مشتریان خود ندارد و به مفاد قرارداد و امضای مشتریان ذیل برگ‌ها استناد کردند. برخی نیز عنوان کردند اساساً بانک هیچ اطلاعی از محتویات صندوق‌ها نداشته است و در نتیجه امکان برآورد خسارت هم میسر نیست تا چه رسد به جبران آن؛ برخی از استادان محترم و حقوق‌دان‌ها نیز با بررسی قواعد مربوط به ودیعه، اجاره و امانت، قاعده‌ای که کمکی به مال‌باختگان کند، نیافتند. باین حال، به نظر نگارنده، قاعده را می‌بایست در مسئولیت قهری و غیرقراردادی بانک جست‌وجو کرد. در بیوند با همین موضوع، می‌دانیم در اسلام قاعده‌ای به نام لاضرر وجود دارد و به اندازه‌ای اهمیت دارد که گفته‌اند بر تمام احکام اسلام حاکمیت دارد. محتوای قاعده این است که هیچ